

بسم الله الرحمن الرحيم

سبک زندگی کجای دین ماست؟

جلسه ۱: منظور از «سبک زندگی» چیست؟

امروزه اندیشمندان بخشی از زندگی انسان تحت عنوان "سبک زندگی" را مورد توجه قرار داده‌اند. سبک زندگی بخشی از زندگی انسان است و هیچ‌گاه جدای از آن نیست، ماهیت جدید از آن نداشته و تنها مفهوم آن جدید پدید آمده است و موضوعی مشترک بین اسلام و غرب است و جوه اهمیت که دین به سبک زندگی می‌دهد بسیار متنوع است، وقتی به این جوه می‌نگریم هم به گستره حیات انسان و هم به گستره توجهات دین به ابعاد مختلف حیات انسان می‌رسیم. وقتی می‌گوییم سبک زندگی منظور فرهنگ نیست زیرا فرهنگ موضوعی عام تر از سبک زندگی بوده و عقاید و نگرش‌ها را نیز در بر می‌گیرد. سبک زندگی به بخشی از فرهنگ اطلاق می‌شود که شامل رفتار ظاهری انسان که قابل مدیریت است و زیبایی و خوشایندی برای فرد دارد. آن چیزی که ما مورد مطالعه قرار می‌دهیم همین ظاهر رفتار است، قالب‌های بروز احساسات، فرم‌هایی که در آن معانی ذهنی و گرایش‌های روحی تجلی پیدا می‌کند. پس این فرم و قالب بروز احساسات در سبک زندگی اهمیت ویژه‌ای دارد. در فرهنگ کمونیستی فرم، زیبایی و احساسات معنایی نداشت و به همین دلیل دین و دینداران را مورد تحقیر قرار می‌دادند (با تعبیری همچون "قشری‌ها" ناسزا می‌گفتند) که اخیراً در دیدگاه اندیشمندان اصطلاح "قشر: پوسته" اهمیت پیدا کرده است!

اکنون سوال اینجاست که این سبک زندگی که شامل زبان انسان، پوشش، ظواهر زندگی مانند چیدمان منزل و ... تا چه اندازه برای دین اهمیت دارد؟

توجه کنیم که سبک زندگی با "اخلاق" تفاوت دارد، مثلاً عصبی مزاج بودن به سبک زندگی مربوط نمی‌شود اما بروز این خلق عصبی مزاجی مربوط به سبک زندگی است.

عنوان سبک زندگی در دو صورت جلوه بیشتری دارد: اول اینکه عادت رفتاری فرد شود و دوم اینکه جمعی از انسان‌ها این ظاهر را به خود گیرند یعنی تبدیل به یک عادت جمعی شود.

پس اگر حواسمان به رفتار نباشد تبدیل به سبک زندگی شده و گاهی این رفتار نادرست ضربات جدی به انسان وارد می‌کند.

در اسلام به سبک زندگی توجه ویژه‌ای شده برای مثال در قرآن حدود ۸۵ آیه خطاب به "يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا..." دارد که تماماً در مدینه نازل شده و خطاب بسیار محترم و خاصی به گروهی از مومنان است، که اولین این خطاب در سوره بقره آیه ۱۰۴ می‌فرماید "يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا وَقُولُوا انظُرْنَا وَاسْمَعُوا وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ" (ای اهل ایمان (هنگام تکلم با رسول) به کلمه راعنا (ما را رعایت کن) تعبیر مکنید، بلکه بگویید: انظرنا (ناظر احوال ما باش)؛ و (سخن خدا را) بشنوید و (بدانید که) برای کافران عذاب دردناک مهیا است). این آیه خطاب به یک رفتار است نه یک اخلاق و عقیده .

با توجه به آیه بالا دستور قرآن به عدم پیروی از سبک یهود (استفاده یهود از کلمه "رَاعِنًا" بین خودشان به عنوان یک ناسزا بوده که خداوند به مسلمانان دستور استفاده از کلمه "انْذَرْنَا" به جای "رَاعِنًا" را می‌دهد) است که در واقع یکی از مصادیق سبک زندگی یعنی نحوه سخن گفتن را بیان می‌دارد.